

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 072 "Фінанси, банківська
справа та страхування"
першого (бакалаврського) рівня
за ОП "Фінанси і кредит"**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2021**

УДК 339.7(07.034)

M58

Укладачі: С. В. Добринь

М. О. Кіпа

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.

Протокол № 7 від 05.01.2021 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Міжнародні фінанси [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня за ОП "Фінанси і кредит" / уклад. С. В. Добринь, М. О. Кіпа. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 52 с.

Подано методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни за кожною темою. Розроблено практичні завдання та тестові запитання, запропоновано теми доповідей і презентацій. Наведено контрольні запитання для самодіагностики.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

УДК 339.7(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2021

Вступ

Зростання світових фінансових ринків та небанківських установ потребує нових підходів до оцінювання фінансових потоків між країнами. Навчальна дисципліна "Міжнародні фінанси" зосереджується на особливостях перерозподілу фінансових ресурсів у міжнародній сфері. Знання, отримані в результаті вивчення даної навчальної дисципліни, допоможуть студентам вирішувати широке коло практичних завдань щодо нарахування відсотків, визначення валютного курсу та аналізу комерційних та кредитних питань.

Метою вивчення навчальної дисципліни "Міжнародні фінанси" є формування у студентів поглиблених знань щодо теоретичних основ еволюції глобальних фінансів, перерозподілу фінансових ресурсів у системі інтернаціонального господарства, функціонування світових фінансових центрів, міжнародних валютно-фінансових операцій, функціонування міжнародних кредитних організацій.

Завдання навчальної дисципліни "Міжнародні фінанси" полягає у вивченні механізму та інструментарію прийняття рішень у валютній та кредитній сферах на міжнародному рівні, формуванні системи теоретичних знань, прикладних умінь і навичок щодо механізму функціонування валютних систем та валютних курсів, визначення особливостей функціонування міжнародного валютного, кредитного та фондового ринків.

Об'єктом навчальної дисципліни є міжнародна фінансово-економічна система і процеси, що відображають аспекти прийняття управлінських рішень.

Предметом даної навчальної дисципліни є система фінансово-економічних відносин, які виникають у суб'єкта господарювання в процесі його міжнародної діяльності, а також пов'язаних з його комерційними і кредитними операціями, і які є основою проведення міжнародних розрахунків.

Перелік компетентностей і аспекті тематики навчальної дисципліни та опис кваліфікаційних характеристик рівня "бакалавр" у рамках навчальної дисципліни наведено у табл. 1.

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Кваліфікаційні характеристики, якими мають володіти студенти спеціальності "Фінанси, банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти після вивчення навчальної дисципліни "Міжнародні фінанси"

Компетентності	Результати навчання
<p align="center">Розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються міжнародних фінансів та узагальнюють засади й закономірності функціонування та розвитку фінансових систем</p>	Володіти основами визначення глобалізації світової економіки, що створює нове "навколишнє середовище" для економічного зростання країн, визначати нові орієнтири їхньої економічної політики
	Уміти визначати основні елементи забезпечення стабільності світової валютної системи
	Володіти основами формування кредитної політики
	Визначати особливості функціонування міжнародного валютного, кредитного та фондового ринків
<p align="center">Здатність оцінювати ефективність функціонування міжнародного фінансового ринку та перспектив виходу на нього</p>	Уміти визначати особливості ринку євровалюти та офшорних банківських груп у контексті світових фінансів
	Здатність складати та аналізувати платіжний баланс країни
	Організовувати опрацювання фінансової інформації щодо стану ринку цінних паперів
	Оцінювати альтернативні варіанти у процесі вибору умов міжнародного кредитування
<p align="center">Уміння використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, статистичної, правової та інших наук для діагностики стану міжнародних фінансових систем</p>	Визначати вплив термінових інвалютних операцій на кон'юнктуру валютних ринків
	Розраховувати крос-курси за різними валютними умовами
	Визначати параметри фінансових операцій у ході зміни певних їх умов
	Розраховувати основні параметри кредиту: відсоткову ставку, обсяг разового платежу за використання кредиту

Метою самостійної роботи студента в межах навчальної дисципліни "Міжнародні фінанси" є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 50 % (60 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (120 годин).

У ході самостійної роботи студент бере активну участь у навчальному процесі, здобуває навички самостійного опрацювання відповідного матеріалу та оволодіння теоретичними і практичними знаннями, має змогу вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної освітньо-наукової діяльності.

СРС у межах навчальної дисципліни містить:

опрацювання лекційного матеріалу;

опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;

поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;

пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою навчальної дисципліни;

контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики;

підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;

систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового контролю.

Змістовий модуль 1

Міжнародні фінанси та світова фінансова система

Тема 1. Сутність міжнародних фінансів

1.1. Характеристика міжнародних фінансів.

1.2. Економічна природа сучасних міжнародних фінансів.

Міжнародні фінанси – це економічні відносини, пов'язані з міжнародним рухом грошових коштів. Міжнародні фінанси визначаються як сукупність відносин зі створення і використання грошових коштів, необхідних для здійснення зовнішньоекономічної діяльності державами, фірмами, іншими юридичними та фізичними особами.

Міжнародні фінанси – це фонди фінансових ресурсів, створення і використання яких здійснюється на світовому або міжнародному рівнях для задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення.

Суб'єкти міжнародних фінансових відносин: фізичні, юридичні особи та держави, які за законом мають і здійснюють безпосередньо або через представників свої права та обов'язки, пов'язані з міжнародними фінансами.

Міжнародний рух капіталу – це переміщення капіталу між країнами у пошуку більш вигідної сфери застосування.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Питання ефективності міжнародної монетарної політики.
2. Проблемні аспекти функціонування міжнародних фінансів та шляхи їх подолання.
3. Оцінювання рівня глобалізації фінансової системи України.

4. Міжнародне співробітництво України.
5. Сутність фінансів Європейського Союзу. Проблеми функціонування фінансів ЄС та шляхи їх подолання.

Завдання для самоконтролю знань за темою 1

Завдання 1.1

До наведених у табл. 1.1 економічних термінів знайдіть відповідні визначення та формулювання.

Таблиця 1.1

Економічні терміни та їхні визначення

Терміни		Визначення	
1		2	
1	Суб'єкти міжнародних фінансових відношень	а	Фонди фінансових ресурсів, створення і використання яких здійснюють на світовому або міжнародному рівнях для задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення
2	Міжнародні фінансові організації	б	Пов'язана із втручанням міжнародних валютно-кредитних та фінансових організацій за допомогою фінансів у процес відтворення
3	Міжнародний рух капіталу	в	Надання капіталу у грошовій чи товарній формі суб'єктами однієї країни у власність суб'єктам іншої країни на умовах безоплатності, неповернення тобто безвідходності
4	Експорт капіталу	г	Фізичні, юридичні особи та держави, які за законом мають і здійснюють безпосередньо або через представників свої права та обов'язки, пов'язані з міжнародними фінансами
5	Контролююча функція міжнародних фінансів	ґ	Переміщення капіталу між країнами в пошуку більш вигідної сфери застосування
6	Міжнародні фінанси	д	Дії, спрямовані на вирішення певного завдання з організації та управління грошовими відносинами, що виникають під час формування та використання відповідних коштів
7	Спекулятивні операції	е	Здійснення контролю за виробництвом та розподілом світового суспільного продукту у грошовій формі шляхом обліку та аналізу його руху

1		2	
8	Регулівна функція міжнародних фінансів	є	Створені кількома державами, суб'єкти міжнародного публічного права, які надають фінансові ресурси державам-членам міжнародних фінансових організацій на умовах, визначених їхніми установчими документами
9	Міжнародні фінансові операції	ж	Одностороння міграція капіталу з однієї країни в інші, із метою здобуття зиску
10	Міжнародна економічна допомога	з	Короткострокові фінансові дії з отримання прибутку у вигляді різниці у відсотках з отриманих кредитів. Основними серед таких операцій можна назвати: валютний арбітраж, відсотковий арбітраж, операції своп, валютна спекуляція та ін.

Методичні рекомендації до виконання завдання 1.1

Для виконання завдання 1.1 студент має знати зміст наукових підходів до теорії формування та розвитку міжнародних фінансів, розвиток глобалізації й інтеграції, а також питання розвитку економічної системи та фінансових ресурсів в Україні. Уміти визначати функції міжнародних фінансів, суб'єкти та об'єкти, мати теоретичні знання основних видів міжнародних фінансових операцій.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що вивчає дисципліна "Міжнародні фінанси"?
2. Яка головна особливість міжнародних фінансів?
3. У чому полягає сутність світового фінансового ринку та яка його структура?
4. Назвіть основні тенденції розвитку світового фінансового ринку.
5. Що таке світова фінансова система?
6. Яке місце займають фінансові центри в міжнародній фінансовій системі?
7. Охарактеризуйте суб'єкти міжнародних фінансів з точки зору міжнародного публічного права.
8. Охарактеризуйте суб'єкти міжнародних фінансів з точки зору міжнародного приватного права.

9. Визначте особливості розвитку міжнародних фінансів на сучасному етапі.

10. Назвіть основні складові міжнародної фінансової політики.

Рекомендована література: [1; 6; 10; 12; 15; 19; 21; 26].

Тема 2. Світова валютно-фінансова система

2.1. Історичні передумови формування світової валютно-фінансової системи.

2.2. Валютний курс як економічна категорія.

2.3. Роль СПЗ, євро у сучасній валютній системі.

Міжнародна фінансова система – це форма організації та регулювання валютних потоків, закріплена нормами міжнародного права, міжнародними та регіональними угодами, національними законодавствами країн – учасниць міжнародної фінансової системи.

Валютна система – сукупність валютно-економічних відносин, що історично склалися на засадах інтернаціоналізації господарських зв'язків і закріплені національним законодавством з урахуванням норм міжнародного права або міждержавними угодами.

Розрізняють національну, регіональну та світову валютні системи.

Національна валютна система – складова грошової системи країни, яка є відносно самостійною і виходить за національні кордони.

Регіональна валютна система – валютна система, що формується у межах міжнародних інтеграційних угруповань. Регіональна валютна система відображає особливості функціонування економічних відносин в окремих регіонах світу.

Світова валютна система – це спеціально розроблена державами та закріплена міжнародними угодами форма організації валютних відносин між всіма чи значною кількістю країн світу.

Конвертованість валюти – це здатність вільно без обмежень обмінювати національну валюту на іноземну і використовувати іноземну валюту в угодах з реальними і фінансовими активами.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Основні принципи та проблемні аспекти функціонування світової валютно-фінансової системи.
2. "Плаваючий" та фіксований валютні курси: позитивні та негативні характеристики, особливості функціонування.
3. Сучасні причини та наслідки коливання курсу валют в Україні.
4. Інвестиційний ринок та сучасні тенденції руху капіталу.
5. Рівень ефективності міжнародної монетарної політики.

Завдання для самоконтролю знань за темою 2

Завдання 2.1

Англійська компанія, яка займається виготовленням м'яких засобів, хоче придбати в американської фірми 15 тонн сировини.

Сторони готують договір про постачання товару з 01.01.2022 р. на суму 1 млн дол. США із розстрочкою оплати в 1 рік за умови щоквартального погашення боргу і нарахованих відсотків (ставка відсотків за фірмовий кредит – 3,4 % річних).

Обчисліть нарахування і погашення відсотків за фірмовий кредит з використанням прогресивного, регресивного та змішаного (пропорційного) способів нарахування відсотків.

Складіть графіки погашення кредиту та нарахованих відсотків за всіма способами. Порівняйте результати і дайте обґрунтовані рекомендації щодо умов контракту.

Методичні рекомендації до виконання завдання 2.1

У світовій практиці використовують три способи нарахування і сплати відсотків за фірмовим комерційним кредитом: прогресивний, регресивний і пропорційний (змішаний).

У разі використання *прогресивного способу* відсотки нараховують із суми наступного векселя з дати його виставлення до дати оплати. При цьому сума відсотків, яка сплачується з першого векселя, найменша, надалі сума сплачених відсотків збільшуватиметься.

За *регресивного способу* відсотки нараховують із залишкової суми заборгованості від дати останнього платежу. При цьому з першим платежем сплачується найбільша сума відсотків, потім вони поступово зменшуються.

Пропорційний (змішаний) спосіб полягає в обчисленні загальної суми відсотків за кредит і діленні її на кількість платежів (траншів). За такого способу відсотки сплачують рівними внесками.

Сума відсотків за користування кредитом визначається за формулою:

$$B = K \times p \times T / P \times 100, \quad (2.1)$$

де K – сума заборгованості;

p – річна відсоткова ставка;

T – кількість днів користування кредитом;

P – загальна кількість днів у році.

Вихідні дані та розрахунки графіка погашення кредиту слід подавати у таблиці, яка має такий вигляд (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Вихідні дані та розрахунки графіка погашення кредиту

Номер траншу	Дата платежу	Сума основного боргу до сплати	Сума нарахованих відсотків, що підлягає сплаті	Разом підлягає сплаті
Прогресивний спосіб				
1				
...				
Регресивний спосіб				
1				
...				
Пропорційний (змішаний) спосіб				

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте сутність світової валютної системи та назвіть основні її складові?
2. Що таке конвертованість валюти?
3. Дайте визначення поняття "валюта" та проведіть класифікацію видів валют.
4. У чому полягає сутність валютного курсу?
5. Які існують види розрахункових валютних курсів і яка мета їх використання?
6. Що таке валютні відносини та валютна політика?
7. У чому полягає сутність міжнародних розрахунків?
8. Назвіть основні форми міжнародних розрахунків.
9. Назвіть основні принципи формування міжнародних фінансових центрів.
10. Наведіть характерні риси Європейської валютної системи.

Рекомендована література: [2; 6 – 8; 11 – 13; 16; 19; 21; 26; 27].

Тема 3. Організація міжнародних розрахунків

3.1. Зовнішньоторговельні контракти.

3.2. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоторговельних контрактів.

3.3. Форми розрахунків.

Міжнародні розрахунки є системою регулювання платежів за грошовими вимогами та зобов'язаннями, що виникають між суб'єктами міжнародної економічної діяльності на основі політичних, економічних, науково-технічних та інших відносин.

Переважаюча частина міжнародних розрахунків здійснюється в порядку безготівкових розрахунків, через банки різних країн, які підтримують взаємні кореспондентські зв'язки, тобто відкривають один одному рахунки, зберігають на них грошові кошти у відповідній валюті і виконують платіжні та інші доручення на засадах взаємності.

Кореспондентські відносини з іноземними банками супроводжуються відкриттям рахунків "лоро" (рахунків іноземних банків у даному банку)

і "ностро" (рахунків даного банку в іноземних банках). Кореспондентські відносини визначають порядок розрахунків, розмір комісії, методи поповнення витрачених коштів.

Держава може брати участь у сфері міжнародних розрахунків шляхом використання *валютних клірингів* – міжурядові угоди про взаємний залік зустрічних вимог і зобов'язань, які виходять з вартісної рівності товарних поставок і наданих послуг.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Всесвітня міжбанківська система SWIFT: переваги та недоліки.
2. Транс'європейська міжбанківська система TARGET: основні завдання, принципи формування.
3. Міжбанківська система США "FEDWIRE": характеристика та основні складові.
4. Характеристика роботи Системи міжбанківських клірингових розрахунків і платежів (CHIPS – *Clearing House Interbank Payments System*).
5. Система фінансової мережі Банку Японії: основні особливості та відмінності від інших платіжних систем.
6. Особливості роботи Бельгійської платіжної системи ELLIPS.
7. Швейцарська міжбанківська клірингова система: сутність та основні переваги.

Завдання для самоконтролю знань за темою 3

Завдання 3.1

Сума невиконаних контрактів з експорту нафтопродуктів Росією в Україну становить 75 млн грн, а сума невиконаних контрактів з імпорту з України цукру – 8 млн грн.

Українська гривня девальвувала відносно долара США від 22,65 до 24,75, а російський рубль – від 780 до 890.

Визначте втрати російських експортерів нафти та обчисліть втрати українських експортерів цукру.

Завдання 3.2

Сума невиконаних контрактів з експорту з США у Великобританію становить 56 млн фунтів стерлінгів, а сума невиконаних контрактів з імпорту з Великобританії – 17 млн фунтів стерлінгів.

Курс фунта стерлінгів офіційно знизився від 2,35 до 2,19 долара США.

Визначте: розмір девальвації фунтів стерлінгів;
обчисліть розмір вимушеної ревальвації долара;
розрахуйте суму збитків американських експортерів;
визначте суму додаткових прибутків американських імпортерів.

Методичні рекомендації до виконання завдань 3.1 і 3.2

Девальвація – це офіційне зниження курсу національних грошей відносно іноземних валют.

Розмір девальвації фунтів стерлінгів обчислимо за такою формулою:

$$Д = (Кс - Кн) / Кс \times 100 \%, \quad (3.1)$$

де $Кс$ – курс старий (до зміни курсу);

$Кн$ – курс новий (після зміни курсу).

Ревальвація – це підвищення курсу національної валюти щодо валют інших країн. Ревальвація означає зростання цін експортних товарів у іноземній валюті і зниження їх конкурентоспроможності на світовому ринку.

Розмір ревальвації визначається за такою формулою:

$$Р = (Кн - Кс) / Кс \times 100 \%, \quad (3.2)$$

де $Кс$ – курс старий (до зміни курсу);

$Кн$ – курс новий (після зміни курсу).

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Поясніть, чому вважають, що відкличний документарний акредитив є для експортера лише умовним зобов'язанням банку.

2. Яку відповідальність бере на себе банк-емітент під час використання підтвердженого або непідтвердженого акредитива?
3. Яку відповідальність бере на себе виконуючий банк під час використання підтвердженого або непідтвердженого акредитива?
4. У який момент здійснюють перерахування коштів банком-емітентом виконуючому банку під час використання покритого акредитива?
5. Дайте характеристику умов інкасо.
6. Які сторони найчастіше беруть участь в інкасо?
7. Чим відрізняються умови інкасо Д/П від Д/А?
8. Дайте характеристику інкасового доручення.
9. Дайте характеристику фаз документарного акредитива в розрахунковому аспекті.
10. У чому сутність угоди про відкриття акредитива?

Рекомендована література: [3 – 5; 9; 14; 18; 19 – 21].

Тема 4. Валютні відносини та платіжний баланс

4.1. Сутність міжнародних балансів та роль валютних відносин.

4.2. Платіжний баланс і його зміст.

Платіжний баланс – це статистичний звіт, у якому в систематизованому вигляді наведені сумарні дані про зовнішньоекономічні операції резидентів даної країни з нерезидентами за певний період.

Основні компоненти платіжного балансу групуються за двома рахунками: рахунком поточних операцій і рахунком операцій з капіталом і фінансовими інструментами.

Рахунок поточних операцій містить всі операції з реальними цінностями, які відбуваються між резидентами та нерезидентами, а також операції, пов'язані з безоплатними наданням або одержанням цінностей, які призначені для поточного використання.

Рахунок операцій з капіталом і фінансовими інструментами фіксує рух капіталу, за допомогою якого фінансується експорт та імпорт товарів і послуг, і поділяється на рахунок операцій з капіталу та фінансовий рахунок. Рахунок операцій з капіталом відображає капітальні трансферти і придбання/продаж нематеріальних нефінансових активів.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Платіжний баланс України: динаміка та аналіз стану.
2. Аналіз платіжного балансу країн світу.
3. Криза платіжного балансу та чинники, які їй сприяють.
4. Базові принципи регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин.
5. Сучасний стан та основні проблеми інвестування в Україні.

Завдання для самоконтролю знань за темою 4

Завдання 4.1

Зовнішня торгівля України у звітному році характеризувалась наведеними далі даними.

Експорт товарів:

країни СНД – 8 841 млн дол. США;

інші країни – 6 706 млн дол. США.

Імпорт товарів:

країни СНД – 12 913 млн дол. США;

інші країни – 6 930 млн дол. США.

Розрахуйте дані щодо кожної групи країн:

торгове сальдо;

торговий оборот;

відносну частку країн СНД в українському експорті та імпорті;

відносну частку інших країн в українському експорті та імпорті.

Зробіть відповідні висновки, отримані результати оформіть у вигляді табл. 4.1.

Зовнішня торгівля України, млн дол. США

Показники	Країни СНД	Інші країни	Разом
Експорт товарів			
Імпорт товарів			
Торгове сальдо			
Торговий оборот			

Завдання 4.2

Використовуючи дані, зазначені далі, обчисліть такі показники платіжного балансу країни: сальдо балансу товарів та послуг; сальдо рахунку поточних операцій; сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій; сальдо платіжного балансу.

Економіка країни характеризується такими даними:

експорт товарів та послуг 2,240 млрд EUR;

імпорт товарів та послуг 4,520 млрд EUR;

експорт послуг з країни 0,421 млрд EUR;

імпорт послуг у країну 0,241 млрд EUR;

чисті доходи від інвестицій з-за кордону -0,212 млрд EUR;

чисті грошові перекази в країну 0,132 млрд EUR;

приплив капіталу в країну 1,538 млрд EUR;

відтік капіталу з країни 0,818 млрд EUR.

Надайте висновки щодо стану платіжного балансу країни.

Завдання 4.3

Складіть річний баланс країни (на вибір студента) на основі інформації за такими зовнішньоекономічними операціями:

експорт товарів і послуг;

імпорт товарів і послуг;

доходи від інвестицій;

приплив і відплив капіталу.

Зробіть аналіз стану платіжного балансу країни та розрахуйте:

сальдо балансу зовнішньої торгівлі, сальдо балансу товарів та послуг, сальдо балансу поточних операцій, сальдо балансу руху капіталу, загальне сальдо платіжного балансу.

Дайте характеристику визначеним результатам та зробіть відповідні висновки про стан платіжного балансу країни. Визначте "слабкі місця" та охарактеризуйте негативні чинники впливу на окремі показники балансу.

Методичні рекомендації до виконання завдань 4.1 – 4.3

Сальдо платіжного балансу обчислюють за такою формулою:

$$ZB = (E - Z) - (KE - KZ) = NE - NKE, \quad (4.1)$$

де ZB – сальдо платіжного балансу;

E – експорт благ і послуги нерезидентам;

Z – імпорт благ і послуги від нерезидентів;

KE – збільшення зобов'язань щодо нерезидентів або зменшення вимог до них;

KZ – збільшення вимог до нерезидентів або зменшення зобов'язань щодо них;

NE – сальдо поточних платежів;

NKE – сальдо рахунка операцій із капіталом.

Сальдо поточних платежів є чистим експортом благ країни. Додатне сальдо за цим рахунком ($NE > 0$) означає, що збільшилися зобов'язання закордону перед країною, а від'ємне ($NE < 0$) – про те, що країна збільшила свої зобов'язання перед закордоном. Ці зміни враховують у рахунку операцій із капіталом і фінансовими інструментами.

Сальдо рахунку операцій із капіталом називають чистим експортом капіталу (NKE).

Якщо $NKE > 0$, країна має чистий відплив (вивезення) капіталу, а в разі $NKE < 0$ – чистий приплив (увезення) його.

Сумарне сальдо рахунків поточних операцій та операцій із капіталом є сальдо платіжного балансу (ZB). Країна має активний платіжний баланс (надлишок), якщо $NE > NKE$ і пасивний (дефіцит) – за $NE < NKE$.

Зміна валютних резервів країни за своєю сутністю є складовою рахунку операцій із капіталом і фінансовими інструментами, але цю статтю виділяють окремо.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Наведіть визначення платіжного балансу та поясніть його економічний зміст.
2. Сформулюйте принципи складання платіжного балансу.
3. Перерахуйте основні чинники, що впливають на показники платіжного балансу.
4. Визначте організаційні основи складання платіжного балансу України.
5. Перелічіть форми статистичної звітності банків, які використовуються для формування інформаційної бази складання платіжного балансу України.
6. Наведіть характеристику основних компонентів платіжного балансу України.
7. Охарактеризуйте поточні тенденції урівноваження показників платіжних балансів провідних країн світу з розвинутою економікою.
8. Які тенденції у платіжному балансі України були визначальними протягом останніх десяти років?

Рекомендована література: [2; 5; 6; 9; 13; 16; 19; 21; 27].

Тема 5. Міжнародний фінансовий ринок та його структура

5.1. Фінансові ресурси держави.

5.2. Характеристика міжнародного фінансового ринку.

Фінансові ресурси держави – це грошові кошти, які утворюються в процесі розподілу і перерозподілу частини вартості валового національного продукту та національного доходу в грошовій формі й призначені для задоволення суспільних потреб.

Міжнародні фінансові потоки є сукупністю фінансових операцій, об'єктом яких слугує грошовий капітал. Ці потоки обслуговують міжнародну торгівлю товарами, послугами і перерозподіл капіталів між країнами.

Світовий фінансовий ринок – це специфічна сфера грошових операцій, де об'єктом угоди виступають вільні грошові кошти населення, суб'єктів господарювання і державних структур, міжнародних фінансових організацій, надані користувачу під цінні папери або в вигляді позики.

Світовий фінансовий ринок поділяється на: ринок грошей і ринок капіталу. Вони, в свою чергу, поділяються на фондовий ринок (ринок цінних паперів), кредитний ринок, валютний ринок, страховий ринок тощо.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Сучасні тенденції перерозподілу фінансових ресурсів у світовій економіці.

2. Аналіз руху міжнародних валютно-фінансових потоків.

3. Характеристика основних фінансових посередників у міжнародних фінансових відносинах.

4. Характеристика учасників міжнародного фінансового ринку.

5. Роль фінансових інститутів у системі міжнародного бізнесу.

Завдання для самоконтролю знань за темою 5

Завдання 5.1

Розрахуйте крос-курс bid та offer фунта стерлінгів до української гривні (GBP/UAN). Курс GBP/USD = 1,325 ... 1,345 та USD/UAN = 28,350 ... 28,500.

Завдання 5.2

Визначте крос-курс англійського фунта стерлінгів до австралійського долара GBP/AUD, якщо курс GBP/USD = 1,4673... 1,7215 та AUD/USD = 0,8182... 0,8640.

Завдання 5.3

Розрахуйте курс продавця (offer), якщо курс покупця (bid) 1 долар США = 28,350 грн, а маржа (прибуток) обмінної операції дорівнює 0,529 %.

Методичні рекомендації до виконання завдань 5.1 – 5.3

Крос-курс (cross-rates) – це курс обміну між двома валютами (за винятком долара США).

Існують три способи розрахунку крос-курсів з урахуванням того, чи є котирування валют до долара прямим чи непрямим: два прямі котирування, пряме і непряме котирування, два зворотні котирування.

Розрахунок крос-курсу для валют із прямим котируванням до долара США (долар є базою котирування для обох валют):

для одержання сторони bid крос-курсу слід розділити сторону bid курсу валюти, що виступає в крос-курсі валютою котирування, на сторону offer курсу валюти, що у крос-курсі слугує базою котирування:

$$\text{bid} = \text{bid (валюти котирування)} / \text{offer (базис котирування)}; \quad (5.1)$$

для одержання сторони offer крос-курсу розділити сторону offer курсу валюти, що виступає в крос-курсі валютою котирування, на сторону bid курсу валюти, що у крос-курсі слугує базою котирування:

$$\text{offer} = \text{offer (валюти котирування)} / \text{bid (базис котирування)}. \quad (5.2)$$

Розрахунок крос-курсу для валют із прямим та непрямим котируванням до долара США, де долар є базою котирування для однієї з валют:

для одержання лівої сторони bid крос-курсу слід помножити сторони bid доларових курсів цих валют:

$$\text{bid} = \text{bid (валюти котирування)} \times \text{bid (базис котирування)}; \quad (5.3)$$

для одержання правої сторони offer слід помножити сторони offer доларових курсів цих валют:

$$\text{offer} = \text{offer (валюти котирування)} \times \text{offer (базис котирування)}. \quad (5.4)$$

Розрахунок крос-курсу для валют із непрямим котируванням до долара США, де долар є валютою котирування для обох валют:

для одержання сторони bid крос-курсу слід розділити сторону bid курсу базової валюти на сторону offer курсу валюти котирування:

$$\text{bid} = \text{bid (бази котирування)} / \text{offer (валюти котирування)}; \quad (5.5)$$

для одержання сторони offer крос-курсу розділити сторону offer курсу базової валюти на сторону bid курсу валюти котирування:

$$\text{offer} = \text{offer (бази котирування)} / \text{bid (валюти котирування)}. \quad (5.6)$$

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що розуміють під фінансовими ресурсами світу?
2. Опишіть механізм перерозподілу фінансових ресурсів світу.
3. Яку використовують класифікацію фінансових інструментів?
4. Які основні характеристики фінансових активів світового фінансового ринку?
5. Що розуміють під поняттям "міжнародні валютно-фінансові потоки"? Які чинники впливають на рух фінансових потоків?
6. У чому сутність світового фінансового ринку?
7. Які функції притаманні фінансовому ринку?
8. Класифікуйте учасників міжнародного фінансового ринку.
9. Дайте визначення поняття "фінансові посередники".
10. Яка структура фінансового ринку?

Рекомендована література: [3; 4; 9; 16; 18; 19 – 21; 22].

Тестові завдання для перевірки знань за змістовним модулем 1

Дайте правильну відповідь на тестові завдання:

1. *Міжнародні фінанси – це:*

а) сукупність перерозподільчих відносин, що виникають у зв'язку з формуванням і використанням на світовому рівні фондів фінансових ресурсів;

б) розрахунки між підприємствами, які здійснюють на міжнародному рівні;

- в) міжбанківські операції на світовому ринку;
- г) валютні операції, які здійснюються для конверсії та здобуття зиску.

2. Міжнародний кредит – це:

- а) валютні резерви НБУ;
- б) відносини між державами з приводу передання валютних цінностей чи товарних кредитних ресурсів на умовах їх повернення та платності;
- в) вільноконвертовані валюти за їх використання під час розрахункових операцій;
- г) дотації, гранти та донорські внески міжнародних фінансових інституцій.

3. Внутрішні державні позики – це:

- а) надходження від урядів інших держав;
- б) надходження від міжнародних фінансових організацій;
- в) розміщення цінних паперів серед вітчизняних юридичних і фізичних осіб;
- г) емісія цінних паперів комерційними банками.

4. Головною функцією міжнародного фінансового ринку є:

- а) забезпечення ліквідності країн із ринковою економікою;
- б) забезпечення міжнародної ліквідності;
- в) використання тимчасово вільних коштів.

5. Банк нараховує щоквартально складні відсотки за депозитом у розмірі 100 тис. грн за кварталною ставкою 5 %. Виплату відсотків передбачено наприкінці терміну дії угоди. Яку суму отримає вкладник через 2 роки:

- а) 50 тис. грн;
- б) 135 тис. грн;
- в) 148 тис. грн;
- г) 225 тис. грн?

6. СВІФТ – це:

- а) найбільший валютний ринок світу;
- б) міжнародна монетарна біржа;

- в) організація економічного співробітництва;
- г) система всесвітніх міжбанківських фінансових комунікацій.

7. Інвестиційні фінансові операції – це:

- а) операції, які охоплюють усі форми та види розрахунків;
- б) операції, пов'язані з переміщенням капіталу із метою його приросту;
- в) короткострокові фінансові дії з отримання прибутку.

8. Зовнішні державні позики – це:

- а) розміщення грошово-речових лотерей серед населення;
- б) надходження коштів від розміщення цінних паперів серед фізичних і юридичних осіб інших держав, а також від міжнародних фінансових організацій;
- в) гранти міжнародних фінансових організацій;
- г) прямі фінансові інвестиції.

9. Під валютою розуміють:

- а) будь-який товар, здатний виконувати функцію засобу обміну в міжнародних розрахунках;
- б) установлений законом платіжний засіб цієї країни;
- в) грошові знаки іноземних держав.

10. Основними міжнародними фінансовими центрами є:

- а) Токіо, Панама, Лондон;
- б) Лондон, Нью-Йорк, Токіо;
- в) Нью-Йорк, Честерфілд.

11. Зовнішньою заборгованістю прийнято вважати суму фінансових зобов'язань країни, що підлягають погашенню у встановлені терміни:

- а) перед вітчизняними кредиторами;
- б) перед іноземними та вітчизняними кредиторами;
- в) перед іноземними кредиторами.

12. Основою національної валютної системи є:

- а) валютний курс;
- б) конвертованість валют;
- в) установлена законом грошова одиниця держави;
- г) базисна валюта.

13. Фінансові резерви – це:

- а) процес формування та використання централізованих фінансових фондів;
- б) фонди грошових коштів, що формуються суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами і використовують на фінансування розширеного відтворення;
- в) процес розподілу ВВП і національного доходу у вигляді формування фінансових фондів;
- г) група фінансових фондів держави чи суб'єктів господарювання, які тимчасово не беруть участі в обороті коштів власника, однак продовжують рух у загальному грошовому обігу, зберігаючи потенційну можливість повернення в оборот свого власника за настання певних умов.

14. Основними джерелами погашення державних позик є:

- а) доходи від інвестування позичених коштів у високоефективні проекти, емісії грошей, економія коштів від зменшення видатків, додаткові надходження від податків;
- б) тільки емісія грошей;
- в) нові позики, які надають державним підприємствам;
- г) зменшення надходжень податкових платежів.

15. Внутрішній державний борг – це:

- а) сума заборгованості держави кредиторам в певній країні;
- б) заборгованість кредиторам за межами країни;
- в) сума заборгованості, що підлягає погашенню в поточному році;
- г) сума державних кредитів від міжнародних фінансових організацій.

Змістовий модуль 2

Міжнародні фінансові ринки.

Оподаткування в системі міжнародних фінансів

Тема 6. Міжнародний валютний ринок

6.1. Характеристика валютних ринків.

6.2. Котирування іноземних валют.

6.3. Класифікація валютних операцій.

Міжнародний валютний ринок є найбільшим фінансовим ринком світу і займає важливе місце у забезпеченні взаємодії між складовими світового фінансового ринку.

Валютний ринок – це система валютних та організаційних відносин, пов'язаних з конверсійними операціями, міжнародними розрахунками, наданням у позичку іноземної валюти на певних умовах.

Головні учасники міжнародного валютного ринку: банки, корпорації, які займаються міжнародною торгівлею, небанківські фінансові установи (фірми з управління активами, страхові компанії), центральні банки.

Основним товаром цього ринку є іноземна валюта в різних формах: валютні депозити, будь-які фінансові вимоги, позначені в іноземній валюті.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Валютний ринок: система функціонування та сучасні організаційно-технічні особливості.
2. Порівняльна характеристику біржового та міжбанківського валютного ринку.
3. Характеристика основних учасників (суб'єктів) валютного ринку.

4. Загальна характеристика основних тенденцій сучасного розвитку валютних ринків.

5. Основні відмінності між внутрішнім, регіональним і міжнародним валютними ринками.

Завдання для самоконтролю знань за темою 6

Завдання 6.1

Дилер за день уклав декілька угод з різними банками:

- 1) з банком А – купив 1 млн USD проти EUR за курсом 0,9663;
- 2) з банком В – продав 2,5 млн GBP проти USD за курсом 1,5810;
- 3) з банком А – продав 2,253 млн USD проти CHF за курсом 1,6545;
- 4) з банком С – продав 3,42 млн CHF проти GBP за курсом 2,3256;
- 5) з банком А – продав 1,45 млн EUR проти CHF за курсом 1,5835;
- 6) з банком В – купив 3,5 млн EUR проти GBP за курсом 0,7618;
- 7) з банком С – купив 150 тис. EUR проти CHF за курсом 1,1826;
- 8) з банком В – продав 1,85 млн EUR проти USD за курсом 2,0846;
- 9) з банком С – купив 560 тис. GBP проти EUR за курсом 1,9215;
- 10) з банком С – продав 1,25 млн CHF проти EUR за курсом 0,8495.

Розрахувати неттинг з банком А, В та С та позицію дилера за USD, GBP, CHF та EUR (отримані результати оформити у формі табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Розрахунок неттингу та позиції банку

Банки	№ операції	USD	GBP	CHF	EUR
Банк А	1				
	...				
	<i>Неттинг</i>				
Банк Б	1				
	...				
	<i>Неттинг</i>				
Банк В	1				
	...				
	<i>Неттинг</i>				
....					

Завдання 6.2

Дилер працював на ринку американський долар – польський злотий і за день зробив кілька операцій:

купив 10 000 EUR проти USD;

продав 5 000 EUR;

продав 7 500 EUR;

купив 12 000 EUR;

купив 1 000 EUR.

Курс EUR / USD = 1,215 ...1,219.

Визначте валютну позицію дилера за відповідними валютами, заповнивши табл. 6.2. Що необхідно зробити дилеру, щоб закрити валютну позицію за відповідними валютами?

Яким буде беззбитковий курс, за якого дилер закриє відкриті валютні позиції без прибутку чи збитків? Результати оформити у формі табл. 6.2.

Таблиця 6.2

Валютна позиція дилера за відповідними валютами (EUR та USD)

№ операції	Buy "+" / sell "-" EUR	Валютний курс	Buy "+" / sell "-" USD
1			
2			
...			
Валютна позиція		–	
Беззбитковий курс	–		–

Завдання 6.3

Дилер здійснив такі операції щодо USD/AUD:

купив USD 1 млн за курсом 2,0378;

продав USD 3 млн за курсом 2,0365;

купив USD 1,55 млн за курсом 2,0332;

купив USD 0,75 млн за курсом 2,0345.

Розрахувати позицію дилера за долларом США.

Визначте валютну позицію дилера за відповідними валютами, заповнивши табл. 6.3. Що необхідно зробити дилеру, щоб закрити валютну позицію за відповідними валютами?

Яким буде беззбитковий курс, за якого дилер закриє відкриті валютні позиції без прибутку чи збитків? (Результати оформити у формі табл. 6.3).

Таблиця 6.3

**Валютна позиція дилера за відповідними валютами
(USD та AUD)**

№ операції	Buy "+" / sell "-" USD	Валютний курс	Buy "+" / sell "-" AUD
1			
2			
...			
Валютна позиція		–	
Беззбитковий курс	–		–

Методичні рекомендації до виконання завдань 6.1 – 6.3

Валютна позиція відкрита – сума активів та позабалансових вимог у певній іноземній валюті не збігається із сумою балансових і позабалансових зобов'язань у цій самій валюті. Відкрита валютна позиція містить додатковий ризик у разі зміни валютного курсу.

Валютна позиція відкрита довга – сума активів та позабалансових вимог перевищує суму балансових і позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті. Банк із такою позицією може зазнати втрат у разі підвищення курсу національної валюти відносно іноземної.

Валютна позиція відкрита коротка – сума балансових та позабалансових зобов'язань перевищує суму активів і позабалансових вимог у кожній іноземній валюті. Банк із такою позицією може зазнати додаткових втрат у разі підвищення курсу іноземної валюти відносно національної.

Валютна позиція закрита – сума активів та позабалансових вимог збігається із сумою балансових та позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті.

Неттинг – взаємозалік зобов'язань між банком та банками-партнерами за кожною валютою, з якою проводяться операції. Взаємозалік здійснюється на кожен дату валютування, зазначену під час укладення валютообмінних угод між банками.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що таке валюта та її види?
2. Які існують розрахункові види валютних курсів?
3. Що таке ціна валюти та які є її види?
4. Що таке крос-курс та як він визначається?
5. Надайте характеристику основних функцій валютного ринку.
6. Визначте основні відмінності між внутрішнім, регіональним і міжнародним валютними ринками.
7. Дайте визначення поняття "валютні операції".
8. Наведіть класифікацію валютних операцій.

Рекомендована література: [2; 4; 7; 9; 13; 19; 21; 22; 27].

Тема 7. Міжнародний кредитний ринок

7.1. Міжнародний кредитний ринок та його структура.

7.2. Ризики в міжнародному кредитуванні.

Міжнародний кредитний ринок – це сфера ринкових фінансових відносин, де здійснюється рух позичкового капіталу між суб'єктами названого ринку згідно з прийнятими принципами кредитування.

Міжнародний кредит – рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин, пов'язаний з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості та сплати відсотків.

Міжнародний лізинг – договір лізингу, що здійснюється суб'єктами лізингу, які перебувають під юрисдикцією різних держав, або в разі, якщо майно чи платежі перетинають державні кордони.

Факторингова операція – комісійно-посередницька операція з передачі клієнтом банку права на стягнення боргів (без права зворотної вимоги до клієнта). Як правило, банком купуються дебіторські рахунки, пов'язані з постачанням товарів чи наданням послуг.

Форфейтингова операція – купівля експортних вимог форфейтером (банком або спеціалізованою фінансовою компанією) з виключенням права регресу (зворотної операції) на експортера (форфейтиста) у разі несплати.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Паризький та лондонський клуби кредиторів: сутність та особливості функціонування.
2. Сучасні тенденції розвитку ринку опціонів.
3. Валютний контроль та валютне регулювання.
4. Міжнародний лізинг: сучасний стан та тенденції розвитку.
5. Факторингові та форфейтингові операції: основні особливості та відмінності.

Завдання для самоконтролю знань за темою 7

Завдання 7.1

Для придбання партії товару підприємство звернулося до банку за кредитом у 500 тис. грн на 3 роки під 14 % річних, які нараховують за схемою простих відсотків, із щоквартальними однаковими погашувальними платежами. Визначте величину боргу позичальника, розмір відсоткового платежу та розмір разового платежу погашення боргу.

Завдання 7.2

Знайдіть величину доходу кредитора, якщо за надання в борг на півроку деякої суми грошових коштів він отримав від позичальника в сукупності 14 тис. грн. Водночас нараховували просту відсоткову ставку 12 % річних.

Завдання 7.3

Під час звернення до банку 03.04.2020 р. із метою отримання кредиту, підприємець отримав 35 тис. грн.

Визначте, яку суму підприємець має повернути в банк, якщо борг необхідно повернути 23.09.2020 р. та нараховані прості відсотки було утримано банком під час видачі кредиту. Спосіб нарахування відсотків відповідає схемі 365/360.

Завдання 7.4

На який строк клієнт може взяти кредит у сумі 14 тис. грн за умови нарахування простих відсотків, водночас сума повернення боргу не має перевищувати 15,7 тис. грн. Проста ставка відсотка за кредит становить 15 % річних, що обраховують способом точний відсоток із точною кількістю днів позички.

Методичні рекомендації до виконання завдань 7.1 – 7.4

1. Вартість грошей у часі та їхнє використання в міжнародній фінансовій діяльності:

Базовою формулою для виконання завдань є:

$$FV = PV \times (1 + n \times r), \quad (7.1)$$

де PV – вихідна величина капіталу;

FV – нарощена величина капіталу;

r – ставка простих відсотків, частки од.;

n – тривалість фінансової операції, років.

Якщо за умовами кредитного договору передбачено нарахування простих відсотків на строк менше від року, то для визначення майбутньої вартості використовують таку формулу:

$$FV = PV \times (1 + t/T \times r), \quad (7.2)$$

де t – тривалість фінансової операції в днях;

T – кількість днів у році (360, 365 або 366).

У цьому зв'язку розрізняють три способи відсоткових розрахунків, які залежать від вибраного періоду нарахування відсотків:

а) *точні відсотки з точною кількістю днів позички*. У цьому разі визначають фактичну кількість днів між першим та останнім днем фінансової операції за мінусом одного дня, а тривалість року приймають такою що дорівнює 365 або 366 днів;

б) *звичайні відсотки з точною кількістю днів*. Тривалість фінансової операції визначають як і в попередньому випадку, а тривалість року приймають такою, що дорівнює 360 днів;

в) звичайні відсотки з наближеною кількістю днів позички. У цьому разі тривалість фінансової операції визначають приблизно виходячи із 30 днів у місяці, а тривалість року вважається такою, що дорівнює 360 днів.

2. Визначення строку фінансової операції та прибутковості фінансової операції:

Для виконання завдань, у яких задано початковий капітал, нарощена сума й відсоткова ставка, для визначення строку фінансової операції використовують таку формулу:

$$N = (FV - PV) / PV \times r, \quad (7.3)$$

де N – тривалість фінансової операції, років.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення міжнародного кредиту.
2. Назвіть основні принципи міжнародного кредитування.
3. Яка позитивна та негативна роль міжнародного кредиту у процесі відтворення?
4. Як класифікують основні форми міжнародного кредиту?
5. Які умови має містити угода про надання міжнародного кредиту?
6. Що становить лізингова операція? Опишіть основні її елементи.
7. Наведіть класифікацію лізингових угод за різними ознаками.
8. Дайте характеристику міжнародного лізингу.
9. Назвіть позитивні та негативні риси міжнародного лізингу.
10. У чому полягає сутність факторингу і як можна його класифікувати?
11. Опишіть процес організації факторингових операцій.
12. Як схематично можна описати процес здійснення форфейтингової операції?
13. Які переваги та недоліки має форфейтинг?
14. Порівняйте форфейтинг і факторинг.

Рекомендована література: [1; 4; 5; 9; 12; 17-22].

Тема 8. Міжнародні ринки цінних паперів

8.1. Поняття і структурні сегменти міжнародного ринку цінних паперів.

8.2. Основні напрями розвитку міжнародного ринку цінних паперів.

Ринок довгострокових цінних паперів називають фондовим ринком. Фондовий ринок має справу з інструментами довгострокової позики й інструментами власності, похідними фінансовими інструментами.

Ринок цінних паперів – найважливіше джерело інвестиційних ресурсів для урядів, корпорацій та банків.

Пайові папери фіксують відносини співволодіння або пайової участі у формуванні статутного капіталу і розподілу прибутку (акції).

Боргові папери опосередковують кредитні відносини (облігації, ощадні та депозитні сертифікати).

Похідні фінансові інструменти засвідчують право на купівлю або продаж цінних паперів (найчастіше акцій).

Акція – це цінний папір без установленого строку обігу, який свідчить про внесення певної пайки в капітал акціонерного товариства, дає право її власнику на придбання частини прибутку у формі дивіденду, на участь в розподілі майна під час ліквідації акціонерного товариства.

Облігація – це борговий інвестиційний цінний папір, який засвідчує внесення її тримачем грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому в передбачений у ній строк номінальну вартість зі сплатою фіксованого відсотка від номінальної вартості облігації.

Привабливість облігацій для інвестора полягає в тому, що в них вищий ступінь надійності порівняно з акціями, хоча дохідність – нижча.

Недоліком облігацій є те, що фіксована купонна ставка є періодичною виплатою відсотків через певні проміжки часу без урахування інфляції.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Коронавірус і фондовий ринок: як пандемія та тотальний карантин вплинули на роботу бірж.
2. Як придбати цінні папери українських компаній: практичні рекомендації, досвід інвесторів.
3. Рейтинг найдорожчих акцій компаній світу.
4. Ринок акцій України: проблеми та перспективи розвитку.
5. Ринок облігацій України: характеристика, сучасні тенденції.
6. Емісія облігацій чи банківський кредит: позитивні та негативні сторони.

Завдання для самоконтролю знань за темою 8

Завдання 8.1

Визначте поточну дохідність інвестованих коштів у підприємство шляхом придбання її акцій. Курс акцій – 130, номінальна вартість однієї акції – 1 000 грн, дивіденди виплачуються у розмірі 14 % річних.

Завдання 8.2

Акцію номіналом 1 500 грн придбали за курсом 150; за нею виплачують дивіденд 15 % річних.

Розрахуйте поточну прибутковість інвестованих коштів.

Завдання 8.3

За державною облігацією номіналом 410 грн, випущеною строком на 5 років, передбачено такий порядок нарахування відсотків: за перший рік – 10 %; за два наступні роки – 20 %; за два роки, що залишилися, – 25 %. Ринкова норма доходу, визначена інвестором виходячи зі сформованих умов на фінансовому ринку, становить 16 %.

Розрахуйте поточну ринкову вартість цієї облігації.

Методичні рекомендації до виконання завдань 8.1 – 8.3

Ціну придбання акцій розраховують за такою формулою:

$$ЦП = ЦН \times K / 100, \quad (8.1)$$

де ЦН – номінальна вартість акцій;

К – курс акцій.

Реальну вартість облігації з періодичною виплатою відсотків визначають за формулою:

$$PV = \sum_{i=1}^n \frac{C}{(1+r)^i} + \frac{F}{(1+r)^n}, \quad (8.2)$$

де C – річний поточний дохід у вигляді відсотка, виплачуваний за облігацією;

F – сума, виплачувана під час погашення облігації (номінал);

r – необхідна інвесторам річна ставка доходу;

n – кількість років до погашення облігації.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення поняття "міжнародний фондовий ринок".
  2. Які є види міжнародних ринків цінних паперів?
  3. Назвіть основні складові міжнародного фондового ринку.
  4. Назвіть основні напрями розвитку сучасних міжнародних ринків цінних паперів.
  5. Наведіть класифікацію цінних паперів, які обертаються на міжнародному фондовому ринку.
  6. Охарактеризуйте спільні риси та основні відмінності між облігацією та кредитом.
  7. Які основні засади функціонування фондових бірж?
  8. У чому полягає сутність локальних нормативних актів щодо діяльності фондових бірж?
  9. У чому полягає сутність проведення процедури лістингу?
- Рекомендована література:** [2; 4; 5; 10; 15; 18 – 21; 24; 27].

Тема 9. Міжнародний ринок дорогоцінних металів

- 9.1. Сутність та види ринків дорогоцінних металів.
- 9.2. Операції з дорогоцінними металами.

Ринок дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння – це сфера економічних відносин між учасниками угод з дорогоцінними металами, дорогоцінним камінням, які котуються в золоті.

До дорогоцінних металів належать: золото, срібло, платина і метали платинової групи (паладій, іридій, родій, осмій, рутеній) у будь-якому вигляді та стані (сировина, сплави, напівфабрикати, промислові продукти, хімічні сполуки, вироби, відходи, брухт тощо).

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Особливості здійснення та методи встановлення ціни на "золотих" аукціонах.
2. Охарактеризуйте основні сектори ринку дорогоцінних металів в Україні.
3. Особливості оптової та роздрібної торгівлі банківськими металами в Україні.
4. Характеристика етапів формування та функціонування ринку банківських металів в Україні.
5. Рейтинг країн із найбільшим запасом золота.

Завдання для самоконтролю знань за темою 9

Завдання 9.1

Торгівельне підприємство автозапчастинами в Україні закупило в США 100 000 автошин по 100 доларів США за шину і 50 000 фар по 50 доларів США за пару. Обмінний курс долару США підвищився від 23,8 до 24,5 грн.

Визначте:

ціни на автошини і фари до зміни обмінного курсу;

ціни на автошини і фари після зміни обмінного курсу;

обчисліть суму втрат населення від подорожчання імпортних товарів.

Завдання 9.2

Розрахуйте курс продавця (offer), якщо курс покупця (bid) 1 долар США дорівнює 1,8 канадського долара, а маржа (прибуток) обмінної операції дорівнює 2,7 %.

Завдання 9.3

Розрахуйте курс продавця (offer), якщо курс покупця (bid) 1 GBP дорівнює 1,325 USD, а маржа (прибуток) обмінної операції дорівнює 1,5 %.

Методичні рекомендації до виконання завдань 9.1 – 9.3

Курс покупця (bid) – це курс, за яким уповноважений банк купує іноземну валюту за національну на ринку.

Курс продавця (offer) – це курс, за яким банк продає валюту на ринку.

Величину маржі між курсом продавця (offer) і курсом покупця (bid) необхідно розраховувати за формулою:

$$\text{Маржа} = (\text{offer} - \text{bid}) / \text{offer} \times 100 \% \quad (9.1)$$

де offer – курс продавця;

bid – курс покупця.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення золота як економічної категорії.
2. Проаналізуйте функції золота в сучасній міжнародній валютній системі.
3. Охарактеризуйте основні тенденції міжнародного ринку золота.
4. Дайте визначення ринку золота як економічної категорії.
5. Визначте та проаналізуйте функції, які виконує ринок золота у фінансовій системі.
6. Які основні елементи попиту та пропозиції на ринку золота?
7. Відповідно до визначених класифікаційних ознак, охарактеризуйте специфічні особливості кожного з видів ринків золота.
8. Проаналізуйте види операцій із золотом, що розрізняють залежно від мети інвестора.

Рекомендована література: [1; 4; 5; 7; 9; 13; 19; 21; 22; 27].

Тема 10. Міжнародне оподаткування. Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування

10.1. Сутність та форми міжнародного оподаткування.

10.2. Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування.

Офшор – це країна або її частина з особливими умовами ведення бізнесу для іноземних компаній. На території офшорних зон діє низька

ставка податку на прибуток (або взагалі немає), а законодавство дозволяє не розкривати фінансову звітність.

Втеча від податків має власні відмінності в різних країнах залежно від розпоряджень податкового законодавства, яке діє в цих країнах. Загальною рисою такої процедури залишається використання можливостей у рамках існуючих податкових правил шляхом пошуку і відшукування способів зниження як податкового зобов'язання, так і самого податку.

Фізичні особи ухиляються від оподаткування, фальсифікуючи податкові декларації, подаючи неправдиві відомості або приховуючи інформацію з оподаткування чи адресу свого місця проживання. У багатьох західних країнах ухилення від сплати податків здійснюється шляхом зловживань правилами, які регулюють обмін валютами.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Сутність та сучасні типи "Офшорних зон".
2. Державні заходи, щодо уникнення подвійного економічного оподаткування.
3. Сучасні проблеми міжнародного оподаткування та міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування.
4. "Чорний список" офшорних зон.
5. Офшорні банківські центри.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що таке "проблема досягнення справедливого оподаткування в суспільстві" та які вчені займалися її вивченням?
2. Що таке "міжнародні податкові відносини"? Із якою метою їх запроваджують і яким чином здійснюють їхнє регулювання?
3. Дайте визначення "подвійне економічне оподаткування".
4. Основні проблеми міжнародного оподаткування юридичних осіб.

5. Які міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування ви знаєте? Із якими країнами такі угоди уклала Україна?

6. Що таке "офшорні зони" та які їхні типи ви знаєте?

Рекомендована література: [1; 6; 10 – 12; 15 – 17; 19; 21].

Тема 11. Особливості сучасних валютно-фінансових криз

11.1. Сутність та види фінансових криз.

11.2. Антикризові заходи на національному та міжнародному рівнях.

Механізм міжнародної кредитної стабілізації є елементом зовнішньоекономічної антикризової політики держави, яка, крім нього, містить валютні та міжнародні фінансові стабілізаційні механізми.

Міжнародна фінансова нестабільність виникає через дефіцит фінансових ресурсів у міжнародному масштабі і є кризою платоспроможності міжнародних фінансових суб'єктів, за якої боржник не здатний або не бажає виконувати взяті на себе міжнародні фінансові зобов'язання.

Світові кризи призводять до різних наслідків у різних країнах, залежно від ступеня розвитку країни та рівня фінансових можливостей. Тобто ті самі світові дестабілізаційні чинники можуть спричинити в деяких країнах фінансову кризу, в деяких – економічну, а в деяких – фінансово-економічну кризу.

Теми виступів та доповідей

Доповідь готується студентом індивідуально. Матеріал має містити теоретичну та статистичну інформацію й основні сучасні тенденції щодо обраної тематики за останні 5 – 10 років.

Доповідь оформлюється у вигляді презентації у форматі *Power Point*, має містити 5 – 15 слайдів та розміщується на ПНС.

Перелік тем:

1. Характеристика показників, які свідчать про рівень глобалізації фінансової сфери.

2. Міжнародна міграція робочої сили та її вплив на масштаби фінансової глобалізації.

3. Причини та наслідки кризи 2007 – 2009 рр. для світової фінансової системи.

4. Торгівельні війни та їх вплив на міжнародну фінансову систему.

Завдання для самоконтролю знань за темою 11

Завдання 11.1

До наведених у табл. 11.1 економічних термінів знайдіть відповідні визначення та формулювання.

Таблиця 11.1

Економічні терміни та їхні визначення

Поняття		Визначення	
1		2	
1	Форвардний контракт	а	Форма короткострокового кредиту в межах встановленого банком ліміту, що дозволяє здійснювати розрахунки, коли у клієнта на поточному рахунку недостатньо коштів
2	Міжнародні фінанси	б	Непохитне зобов'язання з купівлі або продажу активів (валюти, ЦП) в зазначений день за ціною встановленою під час підписання угоди
3	Міжнародна фінансова система	в	Специфічна сфера грошових операцій, де об'єктом угоди виступають вільні грошові кошти населення, суб'єктів господарювання і державних структур, міжнародних фінансових організацій, надані користувачу під цінні папери або в вигляді позики
4	Ф'ючерсний контракт	г	Придбання банком або спеціалізованою компанією права вимоги щодо виплат за фінансовими зобов'язаннями у формі дебіторських рахунків за поставлені товари чи послуги
5	Міжнародні розрахунки	г'	Фонди фінансових ресурсів, створення і використання яких здійснюється на міжнародному рівнях для задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення
6	Світовий фінансовий ринок	д	Це короткострокові фінансові дії з отримання прибутку у вигляді різниці у відсотках з отриманих кредитів або курсів купівлі/продажу валют та вартості цінних паперів
7	Валютна система	е	Це угода між сторонами про майбутнє постачання базисного активу, яка укладається поза біржею, з фіксованою датою поставки активу за фіксованою ціною, але не виключає можливості відмови від виконання зобов'язань
8	Овердрафт	є	Це комерційні платежі за грошовими вимогами і зобов'язаннями, що виникають між підприємствами, банками, установами й окремими особами різних країн, пов'язані з міжнародною торгівлею, міжнародним кредитом, прямими іноземними інвестиціями тощо

1		2	
9	Спекулятивні операції	ж	Сукупність валютно-економічних відносин, що історично склалися на засадах інтернаціоналізації господарських зв'язків і закріплені національним законодавством з урахуванням норм міжнародного права, або міждержавними угодами
10	Факторинг	з	Форма організації та регулювання валютних потоків, закріплена нормами міжнародного права, міжнародними та регіональними угодами, національними законодавствами країн-учасниць

Методичні рекомендації до виконання завдання 11.1

Для виконання завдання 11.1 студент має знати зміст наукових підходів до теорії формування та розвитку міжнародних фінансів, розвиток глобалізації й інтеграції, а також питання розвитку економічної системи та фінансових ресурсів в Україні. Уміти визначати функції міжнародних фінансів, суб'єкти та об'єкти, мати теоретичні знання основних видів міжнародних фінансових операцій.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Визначте сутність фінансової глобалізації та її основні причини.
2. Чим відрізняються поняття "глобалізація", "економічна інтеграція", "фінансова глобалізація"?
3. Чому випереджальне зростання обсягів міжнародної торгівлі можна розцінювати як вияв фінансової глобалізації?
4. Чому розвиток міжнародних фінансових ринків та транскордонного руху капіталу вважають найбільш яскравим виявом глобалізації? Які статистичні дані на підтвердження цієї думки ви можете навести?
5. Назвіть загрози світогосподарському й національному розвитку, що виникають через високий рівень фінансової глобалізації.
6. Які різновиди світових криз є у фінансовій сфері? Чим вони відрізняються?

Рекомендована література: [3; 5; 6; 8; 12 – 14; 17; 19; 21].

Тестові завдання для перевірки знань за змістовним модулем 2

Дайте правильну відповідь на тестові завдання.

1. Який із наведених способів передачі коштів не є інструментом міжнародного кредитування:

- а) розміщення коштів на депозитах;
- б) міжнародні трансферти;
- в) торгові кредити;
- г) міжнародні позики?

2. Спекуляція – це:

- а) форвардний продаж валюти, еквівалентної за розмірами масштабам інвестиції, плюс відсоток, який буде отримано за інвестицію;
- б) компенсаційні дії, які вчиняють покупець або продавець на валютному ринку, із метою захисту свого доходу в майбутньому від зміни валютних курсів;
- в) купівля-продаж валюти, із метою отримання прибутку, який дорівнює різниці між курсом, за яким покупець купує валюту, та курсом, за яким він її продав.

3. Рух валютних та фінансових ресурсів відбувається через:

- а) валютні операції, валютно-кредитне розрахункове обслуговування купівлі та продажу товарів і послуг, закордонні інвестиції, операції із цінними паперами;
- б) валютні операції, валютно-кредитне розрахункове обслуговування купівлі та продажу товарів і послуг, операції з цінними паперами;
- в) валютно-кредитне розрахункове обслуговування купівлі та продажу товарів, закордонні інвестиції, операції із цінними паперами.

4. Зобов'язання перед нерезидентами, які виникають, унаслідок міжнародних позик або продажу фінансових активів за кордон:

- а) зовнішній борг;
- б) внутрішній борг;
- в) державний борг;
- г) корпоративний борг.

5. *Торгівлю золотом на міжнародному ринку здійснюють:*

- а) тільки в регламентованій стандартній формі;
- б) у вільній формі;
- в) залежно від особливостей ринку окремої країни.

6. *Конвертованість як економічну категорію можна визначити як:*

а) стан, характер економічної і валютно-фінансової системи, за якого для власників коштів у національній валюті забезпечується свобода здійснення тих чи інших операцій у своїй країні;

б) стан, характер економічної і валютно-фінансової системи, за якого для власників коштів у національній валюті забезпечується свобода здійснення тих чи інших операцій як у своїй країні, так і за кордоном;

в) стан, характер економічної і валютно-фінансової системи, за якого для власників коштів у національній валюті забезпечується свобода здійснення тих чи інших операцій за кордоном.

7. *Статистичний звіт, у якому в систематизованому вигляді наведені сумарні дані про зовнішньоекономічні операції резидентів даної країни з резидентами інших країн (нерезидентами) за певний період:*

- а) баланс руху капіталу;
- б) платіжний баланс;
- в) торговий баланс;
- г) баланс оборотних засобів;
- г') усі відповіді правильні.

8. *Які економічні чинники впливають на платіжний баланс країни:*

- а) інфляція, рівень виплат заробітної плати, виконання держбюджету;
- б) обсяг міжнародних резервів, державний та гарантований державою борг;
- в) темп інфляції, реальний рівень зростання ВВП, відсоткові ставки та валютний курс;
- г) усі відповіді правильні;
- г') немає правильної відповіді.

9. *Офшорні зони — це:*

- а) позанаціональні фінансові центри;
- б) регіональні фінансові центри;
- в) міжнаціональні фінансові центри.

10. Форварди та ф'ючерси — це:

а) угоди між двома сторонами про обмін фіксованої кількості валюти на певну дату в майбутньому за курсом або ціною, обумовленою у момент укладення угоди;

б) обмін двома валютами на основі простих стандартних контрактів з розрахунками за ними терміном до двох днів;

в) контракти, які надають право (але не зобов'язання) одному з учасників угоди купити або продати певну кількість іноземної валюти за фіксованою ціною протягом певного часу до дати закінчення контракту або тільки на певну дату;

г) операції, які поєднують купівлю-продаж двох валют на умовах негайної поставки з одночасною контругодою на певний строк з тими самими валютами.

11. Основною установою, що регулює функціонування ринку цінних паперів в Україні, є:

а) Міністерство фінансів України;

б) Національний банк України;

в) Фонд державного майна;

г) Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку.

12. Суб'єкти фінансового ринку, що вкладають свої грошові кошти в цінні папери виключно з метою отримання доходу – це:

а) фінансові посередники;

б) емітенти;

в) індивідуальні інвестори;

г) портфельні інвестори.

13. Фінансовий рахунок платіжного балансу поліпшиться за рахунок таких подій:

а) збільшаться трансфертні перекази в країну;

б) іноземці збільшать вкладення в державні облігації;

в) резиденти країни збільшать інвестиції за кордон;

г) центральний банк збільшить обсяг купівлі іноземної валюти.

14. Уряду найвигідніше залучати інвестиції у вигляді:

- а) прямих інвестицій;
- б) портфельних інвестицій;
- в) інших інвестицій;
- г) усіх перелічених інвестицій однаково;
- ґ) немає правильної відповіді.

15. Ринок єврооблігацій регулюється:

- а) законодавством країни, в якій вони випущені;
- б) законодавством країни, в якій вони розміщені;
- в) міжнародними економічними організаціями;
- г) не регулюється.

16. Операція з продажу зарубіжних рахунків (до отримання поставальниками експортної продукції) комерційним банкам або спеціалізованим компаніям отримала назву:

- а) форфейтинг;
- б) факторинг;
- в) лізинг;
- г) форвард.

17. Міжнародний кредит — це:

- а) система економічних відносин з приводу переміщення фінансових зобов'язань та інструментів у вигляді цінних паперів за межі країни шляхом їх купівлі-продажу;
- б) економічні відносини, які виникають між кредиторами і позичальниками різних країн з приводу надання, використання та погашення позик;
- в) можливість держави забезпечувати свої короткотермінові зовнішні зобов'язання фінансовими засобами;
- г) економічні відносини, що виникають у процесі надання кредитів національним імпортерам та експортерам;
- ґ) система відносин, що виникають з приводу погашення фінансових зобов'язань.

18. Зовнішньою заборгованістю прийнято вважати суму фінансових зобов'язань країни, що підлягають погашенню у встановлені терміни:

- а) перед вітчизняними кредиторами;
- б) перед іноземними та вітчизняними кредиторами;
- в) перед іноземними кредиторами.

19. Міжнародний ринок цінних паперів — це:

- а) система економічних відносин з приводу переміщення фінансових зобов'язань та інструментів у вигляді цінних паперів за межі країни шляхом їх купівлі-продажу;
- б) короткостроковий ринок, на якому фінансові посередники зводять між собою кредиторів і позичальників;
- в) економічний простір, на якому формуються та функціонують обмінно-перерозподільні відносини, що пов'язані з процесами купівлі-продажу фінансових ресурсів та фінансових фондів, які набувають відображення в цінних паперах;
- г) система відносин, що виникають з приводу погашення фінансових зобов'язань;
- ґ) економічні відносини, які виникають між кредиторами і позичальниками різних країн з приводу надання, використання та погашення позики.

20. Міжнародний ринок цінних паперів містить:

- а) ринок грошей та ринок капіталів;
- б) первинний та вторинний ринки;
- в) біржовий та "вуличний" ринки;
- г) обліковий, міжбанківський та валютний ринки.

21. Прямі іноземні інвестиції — це:

- а) придбання тривалого інтересу резидентом однієї країни у підприємств – резидентів іншої країни;
- б) вкладення капіталу в іноземні цінні папери;
- в) вкладення капіталу з метою отримання прибутку та економічного інтересу резидентами однієї країни в резидентів іншої країни.

Рекомендована література

Основна

1. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака. – 5-те вид., перероб. та доп. – Київ : Катівце : Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.
2. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підручник для студентів ВНЗ / В. О. Онищенко [та ін.] ; [за ред. В. О. Онищенка] ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кодратюка. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 599 с.
3. Якушин І. Д. Міжнародні фінанси : навч. посіб. для студ. ВНЗ / І. Д. Якушик, В. І. Савчук, Н. В. Савчук ; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. – Київ : Леся, 2014. – 547 с.

Додаткова

4. Васильєва В. В. Фінансовий ринок : навч. посіб. / В. В. Васильєва, О. Р. Васильченко. – Донецьк : Норд-Прес, 2011. – 318 с.
5. Коваленко М. А. Міжнародні фінанси. Практикум : навч. посіб. / М. А. Коваленко, Д. В. Малащук ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – Київ : КНЕУ, 2012. – 135 с.
6. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях : підручник / Ю. Г. Козак. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 228 с.
7. Козак Ю. Г. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвинова. – [4-те вид.]. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 640 с.
8. Кравчук Н. Я. Міжнародні фінанси : навч. метод. посіб. У 2-х ч. Ч. 1 / Н. Я. Кравчук, О. С. Пруський, О. Я. Колісник. – Тернопіль : Vector, 2011. – 320 с.
9. Литвин М. В. Посібник до вивчення дисципліни "Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції" / М. В. Литвин, Н. В. Стукало. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2014. – 64 с.
10. Макогон Ю. В. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / Ю. В. Макогон, Н. О. Бударіна. ; Донец. нац. ун-т, екон. ф-т, каф. "Міжнар. економіка". – Донецьк : ДонНУ, 2013. – 411 с.
11. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / [С. В. Князь та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Є. Кузьміна ; Нац. ун-т "Львів. Політехніка". – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 363 с.

12. Міжнародні фінанси : метод. вказівки та завдання до семінарських занять, самостійної та індивідуальних робіт для студентів ден. і заоч. форм навчання напряму підгот. 6.030508 "Фінанси і кредит" / О. В. Мицак, Р. Р. Томашик. – Львів : Вид-во ЛКА, 2016. – 79 с.

13. Наумов А. Ф. Міжнародні фінанси : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. Ф. Наумов, Л. М. Наумова. – 2-ге вид., випр. і допов. – Миколаїв : Швець В. Д., 2013. – 275 с.

14. Обушний С. М. Методичні рекомендації до вивчення курсу "Міжнародні фінанси" : [посібник] / С. М. Обушний ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т лідерства та соц. наук. – Київ : [б. в.], 2012. – 23 с.

15. Рак Т. М. Міжнародні фінанси : навч.-метод. посіб. / Т. М. Рак, Г. В. Снопенко, В. І. Дубницький ; Донец. екон.-гуманіт. ін-т, каф. міжнар. економіки. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 327 с.

16. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / [І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Макаренка та д-ра екон. наук, доц. І. І. Д'яконової. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 548 с.

17. Хватов Ю. Ю. Міжнародні фінанси : зб. завдань для самост. роботи та контролю знань / Ю. Ю. Хватов ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ : [б. в.], 2012. – 90 с.

18. Шелудько В. М. Фінансовий ринок [Текст] : підручник / В. М. Шелудько ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 3-тє вид., стер. – Київ : Знання, 2015. – 535 с.

Інформаційні ресурси

19. Добринь С. В. Міжнародні фінанси : опорний конспект [Електронний ресурс] / С. В. Добринь – Режим доступу : <http://pns.hneu.edu.ua>.

20. Журавльова І. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / І. В. Журавльова ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. [Електронний ресурс]. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 207 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua>.

21. Офіційний сайт Державної Казначейської служби України. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua>.

22. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <https://www.ukrstat.gov.ua>.

23. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

24. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>. 323.

25. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua>.

26. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства "Рюрік". – Режим доступу : <http://rurik.com.ua>.

27. Сайт ПНС "Міжнародні фінанси". – Режим доступу : <http://pns.hneu.edu.ua>.

Зміст

Вступ.....	3
Змістовий модуль 1. Міжнародні фінанси та світова фінансова система.....	6
Тема 1. Сутність міжнародних фінансів.....	6
Тема 2. Світова валютно-фінансова система	9
Тема 3. Організація міжнародних розрахунків	12
Тема 4. Валютні відносини та платіжний баланс	15
Тема 5. Міжнародний фінансовий ринок та його структура.....	19
Тестові завдання для перевірки знань за змістовним модулем 1	22
Змістовий модуль 2. Міжнародні фінансові ринки.	
Оподаткування в системі міжнародних фінансів.....	26
Тема 6. Міжнародний валютний ринок	26
Тема 7. Міжнародний кредитний ринок.....	30
Тема 8. Міжнародні ринки цінних паперів.....	34
Тема 9. Міжнародний ринок дорогоцінних металів	36
Тема 10. Міжнародне оподаткування. Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування	38
Тема 11. Особливості сучасних валютно-фінансових криз	40
Тестові завдання для перевірки знань за змістовним модулем 2	43
Рекомендована література.....	48
Основна	48
Додаткова	48
Інформаційні ресурси	49

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 072 "Фінанси, банківська
справа та страхування"
першого (бакалаврського) рівня
за ОП "Фінанси і кредит"**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Добринь** Світлана Володимирівна
Кіпа Марина Олександрівна

Відповідальний за видання *І. В. Журавльова*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2021 р. Поз. № 57 ЕВ. Обсяг 52 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.